ראשון לציון
אתם במרכז

בית יד לבנים
ראשון לציון
אגף פורשת ישראל

# "דרך חייך"

## מיזם חינוכי לזכרם של בני ראשון לציון שנפלו במערכות ישראל




**בית יד לבנים ראשון לציון**

שרה אשר- מנהלת אגף פורשת ישראל ובית יד לבנים

אחראית המיזם: מור אבן דנן- רכזת משפחות, חינוך והנצחה

# טוראי יוסף מקיטון (בשרי)



נולד בשנת תרפ״ב (1922),

נפל ביום כ״א באייר תש״ח (30/5/1948),

במלחמת העצמאות

בן 26 בנופלו

# ילדותו

בנם של וחביבה מקיטון, נולד בעיר באשר בתימן למשפחה דתית וציונית. יוסף נהג ללכת לבית המדרש ללמוד תורה ועברית. בימי שישי ושבת בבוקר היה הולך עם כל הגברים שבכפר לבית-הכנסת על מנת להתפלל.

# נעוריו

מגיל צעיר יצאו ילדי הבית לעבוד כדי לעזור בפרנסה. הם התפרנסו בעיקר ממכירת כלי נשק שהכינו במו ידם, אותם הכינו בכמויות ובדייקנות רבה כדי שלא יהיו פגמים.

אחיו שמעון מספר על יוסף בגאווה: "כשאחי גדל לימדתי אותו את סוד ייצור אבקת השרפה, וייצור נשק מתחילתו ועד סופו. ותוך זמן קצר יוסף נהיה מחונן במקצוע זה". הם התפרנסו בעיקר ממכירת כלי-נשק. הערבים היו נוהגים לבוא אלינו ולקנות זאת מכיוון שלא היו בתי חרושת לייצור נשק".

# הציונות והעלייה לארץ

בשעות הפנאי, בין שעות העבודה לבין שעות הלימודים, נהג לשיר ולשמוע את שירי הצדיק הגדול שלום שבזי. יוסף תמיד חשב על ארץ ישראל, שהרי היא ארץ הקודש ליהודים בכל קצוות תבל.
יוסף שמע סיפורים רבים על ארץ ישראל מפיהם של רבנים וחכמים. בשנת 1945 החליט שהוא רוצה לעלות לארץ. הוא קיבל מאביו מאה ראליס והחל במסעו. לאחר מסע קשה ומפרך, הגיע אל ארץ ישראל כשהוא בן 24.



# השירות הצבאי

יוסף הצטרף ל"הגנה" והתנדב לשרת כנוטר. למרות שכרו המועט מצא סיפוק בשירותו למען ביטחון היישוב והתנהגותו ומסירותו היו למופת. שירת כשנה וחצי בתור נוטר.

בחורף תש"ח, לאחר כשנה וחצי בנוטרות, עבר לשרת בחטיבת "אלכסנדרוני" בפלוגה 31.

# ההגנה

ארגון ההגנה היה הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של הישוב היהודי והתנועה הציונית בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי, בין 1920 ל-1948, והיה התשתית להקמת צבא ההגנה לישראל עם הקמת המדינה.






# הנוטרות

משטרת עזר שהתפתחה ביישוב היהודי כזרוע של ההגנה. המצטרפים לנוטרים גויסו כשוטרים מוספים. בנוסף, גויסו אזרחים ומתנדבים שלא קיבלו שכר אך צוידו בנשק ומדים, או סרטי שרוול משטריים לשמירה במקום מגוריהם. הנוטרים צוינו כשוטרים מיוחדים ובמשך 12 שנים הנוטרים תרמו רבות לאימון החברה בהגנה בנשק, המשאות, וכן סייעה ליצירת שכבת מפקדים בשרותי קבע.

# חטיבת אלכסנדרוני

חטיבת אלכסנדרוני, הוקמה בסוף 1947 במהלך התארגנות ההגנה לקראת מלחמת העצמאות. כללה ארבעה אזורים: שומרון, עמק חפר, שרון וירקון. שמה הגיע מנחל אלכסנדר, הזורם במרכז המרחב. החטיבה הופקדה במלחמת העצמאות ב-1948 על אזור מישור החוף, יחידותיה שמרו על עורקי התחבורה באזור ולחמו בהצלחה בכוחות עיראק וירדן. לאחר הקמת המדינה במאי 1948 השתתפו יחידות מהחטיבה במבצעים בחזית הדרך לירושלים ובדרום הארץ. החטיבה פורקה אחרי המלחמה, כיום זו חטיבת מילואים.

# מלחמת העצמאות

המלחמה הראשונה בין ישראל ובין מדינות ערב, החלה ב-1947 ונמשכה עד ינואר 1949, פרצה על רקע דחיית מדינות ערב והוועד הערבי העליון את תוכנית החלוקה של ארגון האומות המאוחדות, שהתקבלה ב-29 בנובמבר 1947.

מלחמת העצמאות התחלקה לשתי תקופות עיקריות:

**תקופה ראשונה:** 30 בנובמבר 1947 עד 14 במאי 1948: מלחמה בין ערביי הארץ שסירבו לקבל את רעיון החלוקה וביקשו למנוע הקמת מדינה יהודית, לבין הישוב היהודי המבקש לממש את החלטת האו"ם ולהקים מדינה יהודית, כתוצאה מכך נוצרו מלחמות ופראות בין הישוב היהודי לערבי ישראל.

# מלחמת העצמאות

**תקופה שנייה**: 15 במאי 1948 עד 20 ביולי 1949: מלחמה בין צבאות סדירים של מדינות ערב, המסרבות גם הן לקבל את רעיון חלוקת הארץ לשתי מדינות, לבין מדינת ישראל הצעירה המתמודדת עם האיום על עצם קיומה.

בסופה של המלחמה- מצליחה מדינת ישראל לשמור על גבולותיה ואף להרחיבם.




חזיתות המותקפות במלחמת העצמאות, 1948

# מבצע "שמחה"

מבצע "שמחה" היה חלק ממבצע "מדינה". מטרתו הייתה לרתק את הכוחות הערביים ולמנוע מהם להתערב בקרב על כפר סבא. בקרב על טירה השתתפו לוחמים מקומיים ולוחמים מטייבה וכן גם לוחמים מצבא "ההצלה". על פי העדויות, כאשר הגיע הכוח הצבאי לגבולות טירה לאחד החיילים נפלט כדור ונראה היה שהוא נטוש מפני שלא הייתה תגובה לירייה. כתוצאה מכך נתן מפקד הפלוגה פקודה להתקדם לכיוון טירה. ראשוני המתקדמים לכפר היו מחלקת החוד, המחלקות האחרות החלו בחלקן להצטרף. כאשר ראשוני הלוחמים הגיעו למרחק של כ-200 מטר מטירה, למקום נמוך וחשוף, נפתחה עליהם בבת אחת אש תופת. הלוחמים בקושי הספיקו להשיב אש, הכוח ספג אבדות קשות באופן מיידי.

# מבצע "שמחה"

הרוגים, פצועים וחובשים שנפגעו בעת טיפול בפצועים. הכוח שנשאר על הרכס, לא חיפה כראוי על הלוחמים שירדו לכיוון טירה. חלק מהלוחמים החלו לברוח וחלק שנשאור בשטח, המשיכו לטפל בפצועים ולחלצם. לאחר הגעת הכוח לכפר הס וספירת הכוחות התברר ש-24 לוחמים חסרים. זמן קצר לאחר הקרב החלו להגיע כוחות תגבור לטירה מכיוון קלקיליה. ההתמקדות של הערבים בטירה, יצרה את ההסחה המתוכננת וסייעה לכבוש באותו יום את כפר סבא הערבית.

יום לאחר מכן החלו המאמצים למצוא את גופות הלוחמים. לאחר מאמצים נמצאו רק 20 גופות, ארבעה לוחמים הוכרזו נעדרים ולא נמצאו עד היום ואחד מהם הוא יוסף מקיטון ז"ל.

# נפילתו

ביום כ״א באייר תש״ח (30.5.1948), השתתף יוסף במבצע ״שמחה״ לכיבוש טירה ובקרב זה נפל. גופתו לא נמצאה והוא מוגדר כחלל שמקום קבורתו לא נודע. מצבה לזכרו הוקמה בבית-הקברות הצבאי בהר-הרצל בירושלים. משפחתו עלתה לארץ ללא ידיעה שנהרג במלחמה.



# הנצחתו באנדרטאות



אנדרטה לזכר בני העיר אשר נפלו במערכות ישראל
ראשון לציון




אנדרטה לזכר בני שכונת נחלת יהודה אשר נפלו
במערכות ישראל

# הנצחתו באנדרטאות




גן הנעדרים ירושלים (הר הרצל)

# בנימה אישית...

שליו- בתחילת העבודה חששתי להתחיל מפני שהכל נראה מסובך. הלמידה על המלחמה ועל יוסף ז"ל הייתה מרתקת ומהנה, לא חשבתי שאוכל ליהנות מלמידה כזאת ומנושא כזה אך טעיתי. אני לוקח איתי מעבודה זאת את הידע הרב שצברתי בנושא, רצינות בנושאים חשובים כאלה.

איתי- כשצור המורה שלנו הציג לנו את העבודה הייתי סקפטי ולא חשבתי שאוכל ללמוד יותר מדי על המלחמה מעבודה כזאת. אך מסתבר שטעיתי, במהלך העבודה למדתי המון על המלחמה ועל יוסף ז"ל, חקרתי על המלחמה ועל כל המבצעים הכלולים בה, חקרתי על המבצע בו יוסף ז"ל נפל והבנתי את הקשיים שיוסף ז"ל חווה לפני נפילתו. התחברתי ליוסף ז"ל והתחלתי להרגיש כאילו הוא מסתכל על הדברים שאני כותב עליו ומרגיש גאה. פעם לא חשבתי על המלחמה יותר מדי ולא עלה בדעתי שאני חי כאן כיום רק בגלל שהיו אנשים אמיצים שהקריבו את חייהם בשביל החופש והביטחון שלנו. מהתהליך הזה אני אקח איתי את הידע הרב שצברתי על מלחמת העצמאות ואת הרגשות שפיתחתי כלפי יוסף ז"ל ושאר הלוחמים שנפלו במלחמה.

מגישים: שליו ששה ואיתי גולן
י"א 2, מקיף ו' ע"ש יגאל אלון
בהדרכת: צור כבשנה ברטל וגילת פט
יוני, 2023




יהי זכרו ברוך!